

Participatieproblemen bij kinderen met TOS/AVP

Nicolle Tissen, orthopedagoog en Marijke Zoons, spraak-taalpatholoog

11 april 2019

Audiologie & Communicatie

Als audiologisch centrum bieden we onderzoek, advies en behandeling aan:

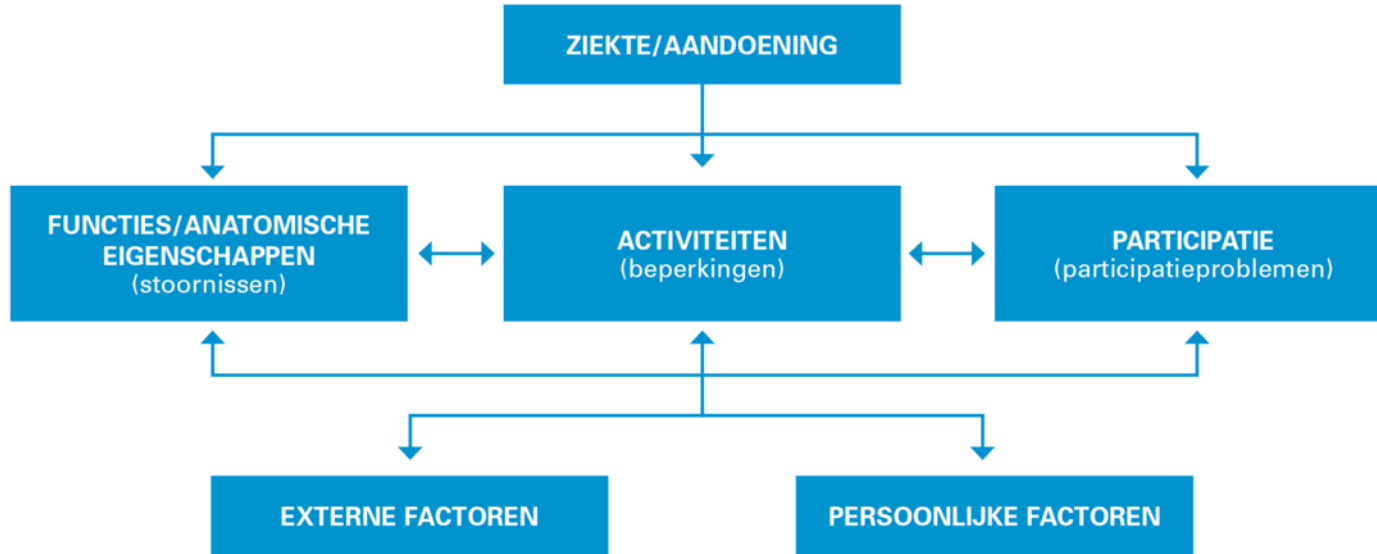
- kinderen en volwassenen met gehoorproblemen
- volwassenen met tinnitus (oorsuizen)
- *kinderen met spraak-, taal- en communicatieproblemen*
- *kinderen met auditieve verwerkingsproblemen/luisterproblemen*
- volwassenen met dyslexie

Werkwijze taalteam

- Oriënterende diagnostiek
 - intakefase: hulpvraagverduidelijking
 - taalonderzoek
 - gehooronderzoek
 - (psycho-pedagogische) observatie
- Verdiepende diagnostiek
- Begeleiding
- Nazorg

binnen een interdisciplinair team

ICF

Hiaten A&C

- te weinig aandacht voor participatieproblemen
- de diagnostiek brengt niet alle problemen in kaart
- effect adviezen op stoornisniveau
- past niet in de huidige maatschappelijke tendensen

Onderzoeksdoel

- participatieproblemen van kinderen met problemen op gebied van spraak-taal en/of AVP in kaart brengen
- in gesprek gaan met ouders omtrent de participatieproblemen in het brede systeem
- adviezen en evaluaties niet enkel op basis van testresultaten

Inventarisatie

Overzicht van mogelijkheden om participatieproblemen bij kinderen met TOS en/of AVP in kaart brengen.

Criteria:

- Definitie: problemen met deelnemen aan het maatschappelijk leven in communicatieve/sociale situaties
- Leeftijd kind: 4 t/m 13 jaar
- Doelgroep: kind en ouders
- Middel: vragenlijst met open en/of gesloten vragen

Selectie

Overzicht van meest geschikte vragenlijsten:

- **FOCUS©** (Focus on the Outcomes of Communication Under Six)
- **SPM** (Sensory Processing Measure)
- **LIFE-H** (Assessment of Life Habits)

Herwerking

- Vragenlijst FOCUS®:

 - Niet herwerkt, wel breder ingezet

- Vragenlijst SPM

 - Vertaald, enkel schaal 'sociale participatie'

- Vragenlijst LIFE-H

 - Vertaald, enkel onderdeel communicatie thuis en buitenshuis

Focus©

geeft informatie over hoe goed het kind communiceert in het dagelijks leven (bv. thuis of op school en tijdens het spelen met vriendjes).

- De antwoordmogelijkheden (7-puntsschaal) in deel 1 gaan van “Helemaal niet zoals mijn kind” tot “Helemaal zoals mijn kind”.
 - vb. Mijn kind is bereid om met anderen te praten.
- De antwoordmogelijkheden (7-puntsschaal) in deel 2 gaan over hoeveel hulp het kind nodig heeft om de beschreven activiteit uit te voeren en gaan van “Kan mijn kind helemaal niet” tot “Kan mijn kind altijd zonder hulp”.
 - vb. Mijn kind vraagt andere kinderen om dingen.

SPM

geeft informatie over de sociale participatie.

- De antwoordmogelijkheden (4-puntsschaal) gaan van “nooit” tot “altijd”.
 - vb. neemt op gepaste wijze deel aan gesprekken tijdens de maaltijd.

LIFE-H

heeft als doel om informatie te verzamelen over dagelijkse activiteiten van kinderen in hun omgeving.

- keuze voor onderdeel ‘communicatie’
 - Vb. Mijn kind voert buitenshuis een gesprek met een volwassene.
- deel 1 geeft informatie over hoe het kind de activiteit uitvoert.
 - de antwoordmogelijkheden bestaan uit “zonder of met moeilijkheden, met hulp van een volwassene, niet of niet van toepassing”.
 - bij “zonder moeilijkheden” of “met moeilijkheden” vult men in welke hulp nodig is.
- deel 2 is een tevredenheidslijst en geeft aan hoe tevreden de ouder is over de manier waarop het kind de activiteit momenteel doet.
 - De antwoordmogelijkheden (5-puntsschaal) gaan van “zeer tevreden” tot “zeer ontevreden”.

Dataverzameling

- de vragenlijsten inzetten bij ouders van kinderen tussen 4;0 en 12;11 jaar.
- na de onderzoeksperiode van 2 maanden:
 - in totaal van 165 cliënten vragenlijsten retour met diagnostisch beeld ingevuld door diagnosticus

Data-analyse

- scoring van vragenlijsten
 - Focus: scores per subschaal op stoornisniveau en participatieniveau
 - SPM: T-scores
 - LIFE-H: deel 1 veel moeilijkheden
deel 2 ingedeeld in 5 subschalen
- indeling in groepen op basis van stoornis
 - TOS / spraak-taalprobleem / AVP / normale ST-ontwikkeling

Resultaten

- Kinderen met AVP blijken geen grotere participatieproblemen te hebben dan kinderen met normale ST-ontwikkeling. Dit wordt vastgesteld op basis van de uitkomsten op alle vragenlijsten.
- Kinderen met taalproblemen en kinderen met TOS blijken zwakker te scoren dan kinderen met normale ST-ontwikkeling op zowel de tevredenheidslijst als de Focus.
- De SPM blijkt onvoldoende te differentiëren voor onze doelgroep.
- De tevredenheidslijst blijkt een goede constructvaliditeit te hebben, d.w.z. dat de lijst een goede indicatie geeft van de participatieproblemen. We meten wat we willen meten.

Resultaten

- De tevredenheidslijst differentieert niet tussen kinderen met TOS en kinderen met een taalprobleem. Dit wijst erop dat beide groepen kinderen evenveel participatieproblemen hebben. De ernst van het taalprobleem blijkt dus niet van invloed te zijn op de tevredenheid over de participatie.
- Ouders van kinderen met TOS of taalproblemen zijn significant minder tevreden over de participatie dan ouders van kinderen zonder taalproblemen.
- Ouders van kinderen met AVP verschillen niet in tevredenheid over de participatie ten opzichte van ouders van kinderen met een normale ST-ontwikkeling.

Resultaten

- De correlatie tussen de subschalen op de tevredenheidslijst (thuis, buitenshuis, kind, volwassene en groep) correleren hoog met elkaar.

Conclusie

- we focussen op kinderen tussen 4 en 13 jaar met als hulpvraag (een vermoeden van) spraak-taalproblemen
- de tevredenheidslijst kan verantwoord gebruikt worden
- de tevredenheidslijst maakt onderdeel uit van de diagnostiek

Tevredenheidslijst

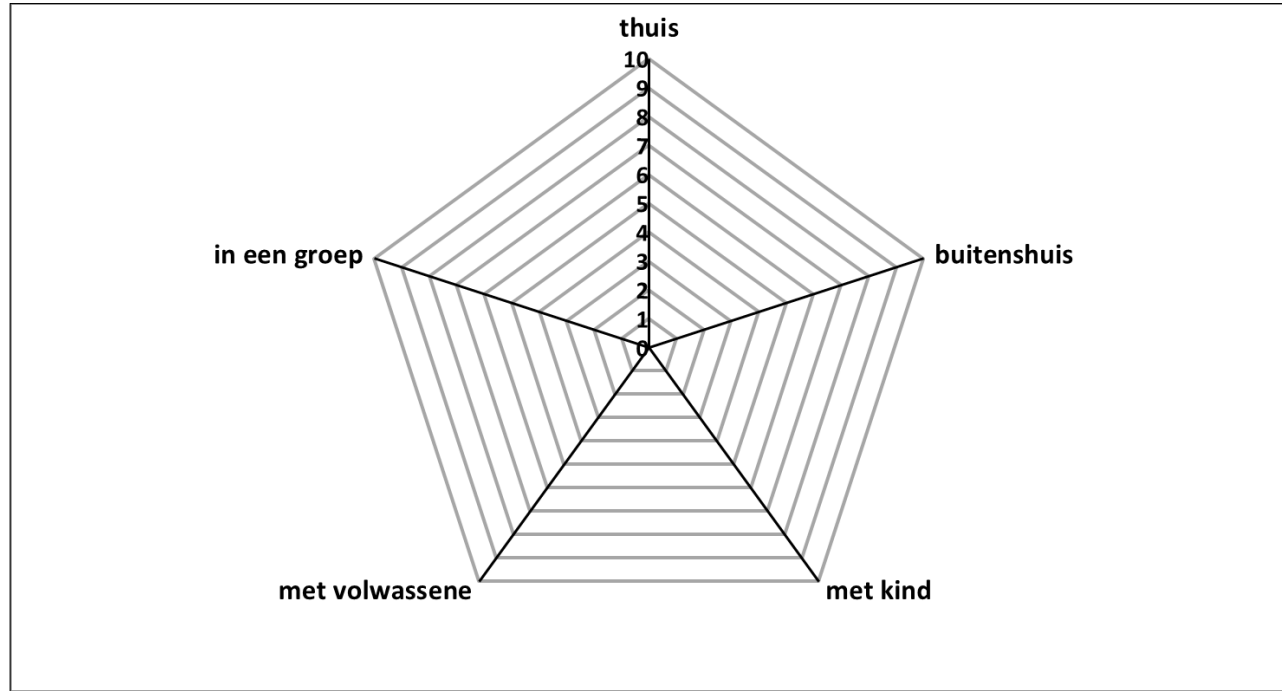
	Mate van tevredenheid over de manier waarop uw kind dit doet. <i>(kies 1 antwoord)</i>				
	Zeer ontevreden	Ontevreden	Min of meer tevreden	Tevreden	Zeer tevreden
1. Mijn kind uit behoeften thuis of bij naaste familieleden.					
2. Mijn kind uit behoeften bij andere mensen dan naaste familieleden.					
3. Mijn kind voert thuis een gesprek met een volwassene.					
4. Mijn kind voert thuis een gesprek met een kind.					
5. Mijn kind voert buitenshuis een gesprek met een volwassene.					

Aandacht voor participatie

- de tevredenheidslijst maakt onderdeel uit van de diagnostiek
- de mate van tevredenheid in de verschillende subschalen wordt inzichtelijk gemaakt tijdens het adviesgesprek d.m.v. “het Web van Participatie”
- samen met ouders worden mogelijke adviezen besproken

Aandacht voor participatie

Communicatie met ouders
“Web van Participatie”

Adviezen

- subschaal ‘in een groep’

Vb. Zorg voor groepsactiviteiten waarin taal geen rol speelt. Zo krijgen kinderen met taalproblemen een optimale kans om deel te nemen. Denk hierbij o.a. aan motorische activiteiten. Meer ideeën op <https://www.spelensite.be>

Adviezen

- subschaal 'thuis'
 - Vb. Speel samen met uw kind rollenspelletjes om communicatieve situaties na te bootsen, zoals doktertje, winkeltje etc. Zo leert uw kind beurtwisseling in een gesprek, gedachten en emoties onder woorden brengen etc. in een vertrouwde omgeving.

Adviezen

- subschaal 'buitenshuis'
 - Vb. Zorg ervoor dat binnen communicatieve situaties alle kinderen aan bod komen. Lever extra inspanningen voor de kinderen die zich niet makkelijk uiten. Geef deze kinderen meer tijd om te reageren, ook op non-verbale wijze (mimiek, aanwijzen, natuurlijke gebaren etc.). Stel sturingsvragen en zet op tijd een stap achteruit opdat kinderen onderling van gedachten wisselen en discussiëren.

Adviezen

- subschaal 'met kind'
 - Vb. Kies thuis eens voor een coöperatief spel met een vriendje. Samen wordt het spel tot een einde gebracht, door te overleggen en samen te werken. Je bent gezamenlijk winnaar of verliezer. Voor de kinderen met taalproblemen is dat heel veilig en zinvol. Coöperatieve spellen zijn Geheime gang (5+) en Mount Everest (8+).

Adviezen

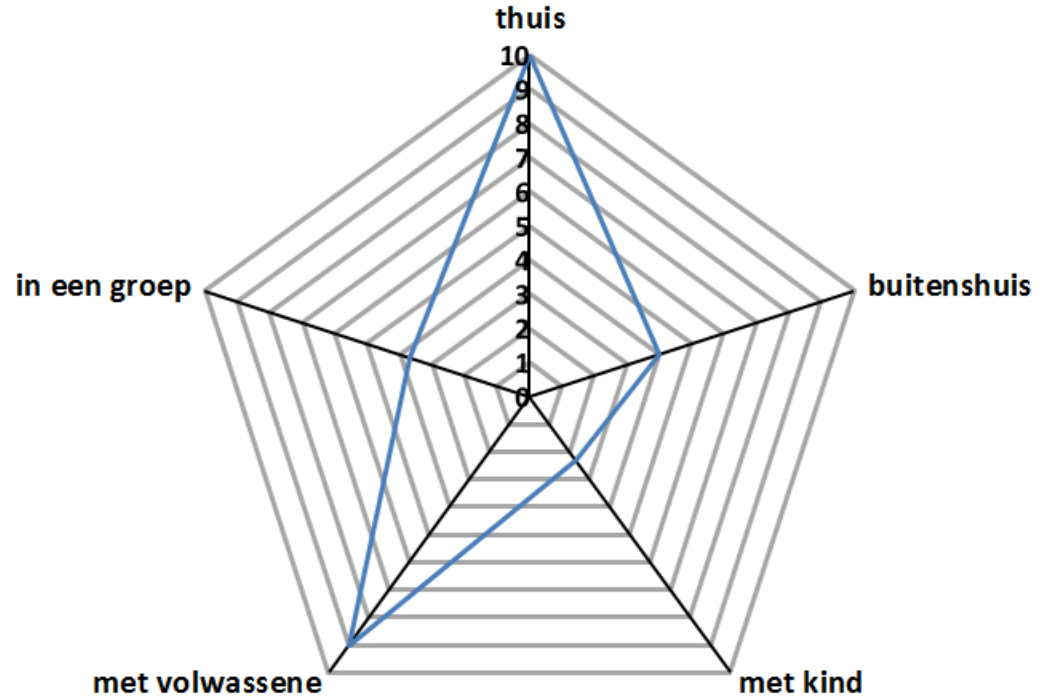
- subschaal ‘met volwassene’
 - Vb. Daag kinderen uit om zelf na te denken en nodig ze uit om in discussie te gaan. Discussieer over een onderwerp, dat afwisselend door jou en het kind wordt gekozen. Bespreek de ‘spelregels’ (luister naar elkaar, laat elkaar uitpraten, iedereen is gelijk, probeer de ander te begrijpen en vraag uitleg als dat niet lukt, blijf bij het onderwerp, geef extra informatie of voorbeelden) en hang deze goed zichtbaar op. Als het kind niet goed kan lezen, kunnen pictogrammen of tekeningen worden gebruikt.

Adviezen

- Indien kinderen in aanmerking komen voor ZG-zorg, bieden de zorginstellingen voor TOS-kinderen (Adelante, Auris, Kentalis, NSDSK en Pento) verschillende begeleidingsmogelijkheden op individueel en groepsniveau. Zie hiervoor de websites.
- Voor behandelend logopedisten is de ENGAGE te bestellen.

Voorbeeld

Communicatie met ouders
“Web van Participatie”

Beschikbaarheid

Tevredenheidslijst en “Web van Participatie” kan opgevraagd worden bij:

n.tissen@adelante-zorggroep.nl

m.zoons@adelante-zorggroep.nl